

Weiner Sennyey Tibor

AZ ANAKRONISTA

Első rész

Tambora

Darvell Ágoston, ez a magát korábban „félíg” magyar származásúnak mondó, csak az utóbbi időben Budapesten feltűnt fiatalember, az elmúlt hónapokban meglehetősen közeli, bizalmas barátom lett. Emlékszem, hogy első találkozásunkkor úgy mutatkozott be mint földrajztudós, aki egy neves, angliai egyetemet hátrahagyva inkább hazajött édesanyja országába, ahol az elmúlt években különös tekintettel Cholnoky Jenő írásait tanulmányozta tengerekről, tavakról, vulkánokról. Ágoston meggyerő mosolyú, jó kiállású, könnyen megszerethető fiatalember volt, akiről nagyon nehezen lehetett megállapítani pontos korát. A férfiakkal való kapcsolódása annyira kedves, szinte játékosan bizalmas volt, hogy ha barátaimat kérdeztem, akkor senki sem mert harmincnál többre becsülni, míg a nőkkel oly tapintattal, oly különös kifinomultsággal tudott érintkezni, hogy valamennyi barátnőm inkább idősebbnek, érettebbnek tartotta, mint amennyinek kinézett. Valódi kora azonban mindvégig rejtve maradt, ahogy az is, hogy ki volt valójában ő. Hol élt korábban? Mivel foglalkozik ténylegesen? Miből él és mivel tölti napjait, midőn nem velünk lóg a városban? Fogalmunk sem volt. Pedig ezeket nem ártott volna megtudni, mielőtt több napot töltünk el vele.

Hosszú hétvége közelgett a nemzeti ünnep miatt, melynek sajátos tulajdonsága, hogy ilyenkor a vidéki lakosság a fővárosba, a fővárosi pedig vidékre özönlik. Ez a valóságos népvándorlás szinte

hagyomány, s mi is úgy döntöttünk, hogy legjobb lesz ezeket a derűs nyári napokat jó barátainkkal együtt tölteni, a türkiz Balaton északi partján, az Öreg-hegyen, egy titkos házban. Távoll állt azonban valamennyiunktől a gumikacsákon való himbálózás, a hosszú, unalmas lustálkodás a parton, így indulás előtt kitaláltunk egy játékot, mely az öreg-hegyi házban töltött idő színesebbé tételét szolgálta. Azt mondom kitaláltunk, holott Ágoston barátom ötlete volt az egész, és mi nem is sejtettük, hogy mindez mennyire irányított, mennyire átlátszó trükk arra nézvést, hogy végre elárulja nekünk az igazságot életéről, és felfedje valódi kilétét. Miközben ott ültünk még Budapesten és a Szent György-hegy aranyos borát iszogattuk, Ágoston inkább elmélázva, mint félíg is komolyan, mintegy hirtelen ötlettől vezérelve – holott mint később kiderült hihetetlenül tudatosan átgondolta az egészet –, felvetette, hogy mi lenne, ha ezt a néhány nap balatoni elvonulást azzal töltenénk, hogy rémtörténeteket írunk.

– Rémtörténeteket? – kérdeztem inkább mosolyogva, mint komolyan érdeklődve.

– Igen. Rémtörténeteket. – válaszolta.

– Abbahagytam a rémtörténetek írását. Elég volt. – jegyeztem ugyanis pár mesét vámpírokról és elszabadult gépekről, de ezeket inkább ifjúságom zöld vadonjának különös virágainak tartottam, mint írói életem kiemelkedő darabjainak.

– Pedig egész jól megfizették ezeket az írásaidat! – tapintott azonnal érzékeny pontomra barátom.

– Na és? Ágoston, te is tudod jól, hogy engem nem érdekel a pénz. Csak és kizárólag a költészet.

– Ugyan! Azért a honorárium sem mellékes kérdés. Lásd be. És az igazság az, hogy élvezettel írtál Báthory Erzsébet szökési kísérletéről vagy a hallgatógépről. Most anélkül, hogy bármi tétje lenne, velem-velünk – a barátainkkal – elvonulhatnál, és merő játékból írhatnál megint valami hasonlót. Nem kell megjelentetni sem. Legfeljebb előadhatnád nekünk. Nem kell megfelelni senkinek sem. Úgyse fogja rajtunk kívül hallani senki sem! Csak szabadon! – és ellenállhatatlan mosollyal emelte fel poharát.

Hogyan mondhattam volna erre nemet? A részleteket természetesen ő találta ki. Földrajzos énjét nem megcáfolva az egész elvonulásnak a „Tambora-terv”

hangzatos nevet adta. Szenvedélyesen kifejtette, hogy az indonéziai Tambora vulkán szerepe megkerülhetetlen az európai rémtörténetek irodalomtörténetét illetően. Az indoklás egészét szinte képtelenség most felidézni, annyit azonban mondhatok, hogy rendkívül meggyőző és képzelőerőnként magával ragadó volt, ahogy Ágoston belelovalta magát az indítótörténetbe. Elmondta, hogy egyes angliai filozofok úgy tartják, Mary Wollstonecraft Godwin 1816 nyarán kezdte el írni Frankenstein című regényét, amikor is a rossz idő miatt – amely a Tambora vulkán kitörése miatt egész Európát sújtotta – későbbi férjével, Percy Bysshe Shelley-vel, és barátaikkal (köztük Byronnal) nem tudták élvezni a svájci nyaralást a Genfi-tó partján, és ezért a négy fal közé kényszerültek. Unaloműzőül Byron versenyt ajánlott: mindannyian írjanak egy-egy rémtörténetet. Így született meg Mary képzeletében Frankenstein alakja.

A „Tambora-tervvel” erre a találkozási emlékez-nénk, javasolta már-már örült szenvedéllyel csillogó

szemekkel Ágoston. A jelenlévők mindegyike megpróbál egy-egy rémtörténetet írni, szorosán vagy lazán kapcsolódva a témához, vagy akár attól teljesen elrugaszkodva. Egyikünk sem sejtette, hogy az ártatlannak tűnő játék mögött mennyire komoly szándék húzódik meg, s a valódi célja barátunknak, hogy végre feltárja előttünk igazi énjét, bármennyire is rettenetes és ijesztő az egy magunkfajta halandó számára.

Néhány nappal később a külső szemlélő csak annyit vehetett észre, hogy öt lelkes fiatal – kerékpárokkal és meglehetősen nagy borkészlettel felszerelve – száguldozik a Balaton partján, az Öreg-hegy eldugott kisháza felé.

A nappalokat külön-külön, csendes visszavonultságban, elmélyült alkotásban töltöttük. Pihenésképpen Lord Byron és Shelley verseit és életrajzait olvastunk, vagy Mary Shelley *Frankenstein, avagy a modern Prométheusz* című művéből idéztünk. Délutánonként meglátogattuk a környéken élő, bortermelő ismerőseinket, az estéket következképpen

derős extázisban töltöttük, mely felejthetetlen pillanatok alatt szinte nyoma sem volt annak, hogy mind az öten egy-egy rémtörténeten dolgozunk.

Aztán, ahogy egyre közelebb kerültünk az éjszakához, amelyet kijelöltünk, mint közös játékunk finise, melyen mindegyikünknek fel kellett olvasnia a félelemről és rettegésről, a szorongásról és borzalomról szóló kicsiny etűdjét, úgy vetődtek fel beszélgetéseinkben is történeteink súlyos árnyai. Egyedül Ágoston barátunk nem volt hajlandó semmilyen részletet sem kiadni elbeszéléséből, s ezzel egyszerre keltett érdeklődést bennünk, de azért némi ellenszenvet is, hiszen mindezt mindannyian közös játéknak tekintettük csupán, semmi többnek. Mégis több és más lett a „Tambora-terv”. A borozások után valamennyiünket rémálmok gyötörték, és a napközbeni forróság eleinte tompultta, majd fáradttá tett, végül mélabússá. Én például azt álmodtam az egyik éjjel, hogy régi iskolámban tanárain nagy éljenzése és diáktársaim közös éneklése közben koporsóba tesznek és élve eltemetnek. Az alaphangulat tehát, ami eredeti célunkat illeti, meglehetősen jól alakult.

Midőn elérkezett a tetemre hívás estéje, mecseket gyűjtöttünk, körbeültük az udvar közepén rakott nagy tüzet, kristályos fehérborokat töltöttünk poharainkba, melyet az elmúlt napok esti kalandzásai során szereztünk be, és sorban egymás után felolvastuk a „Tambora-terv” valamennyi mérgezett gyümölcsét, vagyis hol humorral, hol félelemmel teli rémtörténeteinket. Előbb a hölgyek, majd mi, s legvégül Darvell Ágoston. Alighanem mindegyikünk története méltán megérdemelné a külön elemzést, és kétségtelen, hogy az enyém csak akkor lenne teljes, ha azokat is hozzáolvashatnánk, mintegy párhuzamos dimenziókba való betekintésként, de most megengedem magamnak azt a luxust, hogy csak és kizárólag barátunkra koncentrálok, aki utolsóként emelkedett fel az asztal mellől, s kezdte el saját történiáját előadni. Ez a rémtörténet rakott pontot találkozáskra, s tárta fel, hogy ki is az valójában, akit Darvell Ágoston néven, Budapesten néhány hónappal korábban megismertünk.

A történetet messziről nyitotta, s pontosan ilyesmit, még ha nem éppen ezt a kezdést vártuk egy

földrajztudóstól. 1816-ban kezdte, amelyet az utókor a „nyár nélküli esztendőnek” nevezett el. Hűvös és rendkívül csapadékos nyár köszöntött be abban az évben, különösen Észak-Amerika keleti partvidéki államaiban, Kanada keleti területein, továbbá Nyugat-, Délnyugat-, illetve Közép-Európában, amelyért többen az indonéziai Tambora vulkán 1815-ös kitörését tették felelőssé. A tudományos magyarázat szerint a vulkáni hamu a Föld északi féltekéjének egében szóródott szét, amelynek következménye katasztrofális volt. A vulkánkitörés nyomán eső, hó, áradás és fagy járt. A Tambora kitörése már 1815 nyarától kezdve világszerte érezte hatását. Ez év nyarán hatalmas esőzések voltak, nyomukban áradások keletkeztek. A hőmérséklet visszaesett, a mezőgazdasági növények többsége többhetes késéssel ért be. A hideg idő pedig korán, már október közepén beköszöntött. A tél az előző esztendőkéhez képest igen zord volt. A Darvell Ágostonról kialakított képünkbe még tökéletesen belefért, ahogy arról beszélt, hogy a kéntartalmú aeroszolnak tulajdonítható az 1816-ban Észak-Amerikában és Európában, de a Kárpát-medencében is tapasztalt „száraz köd” jelensége. Ez a „száraz köd” gyilkos homályt borított a világra. Beszélt az amerikai és a kanadai havazásokról, hogy például június közepén fagyok és dermesztő keleti szél söpört végig Connecticutban, nyár közepi havazásról mesélt Albany, New York és Dennysville vidékén. Montreal és Quebec környékét június 10-én 30 cm vastag hótakaró fedte be. A hóesést rendszerint lehülés és éjszakai fagy követte, mely utóbbi a következő hónap elején ismét jelentkezett. A nyár csak néhány nap volt csupán augusztus közepén. A keleti államok lakosai a hideg elől valóságos népvándorlásba kezdtek és tömegesen vándoroltak nyugatra. De ennél is aggasztóbb volt a szélsőséges időjárás Európában.

Számos helyen, de különösen Svájc középső és keleti területein, Dél- és Délnyugat-Németországban (különösen Bajorországban), az ausztriai Tirolban és Voralbergben szenvedték el az ott élők a hűvös és rendkívül csapadékos időjárást, és az azt követő gyakori áradásokat. Az elvetett gabonának mindössze egyharmadát tudták betakarítani. Svájcban a hegyi kaszálókon a széna a vízben ázott el, az állatokat

nem volt mivel etetni. A Kárpát-medencét viszont (különösen a Felvidéket, a Duna–Tisza közét, a Tiszántúl keleti és délkeleti térségeit, Bácskát, Bánátot és Erdélyt) mindennél súlyosabb, zord idők sújtották. Ekkor felemelte tekintetét a felolvasott szövegből Darvell Ágoston és úgy tette hozzá, hogy: ...itt lassan elérkezünk az én történetemhez is. Majd úgy folytatta, már a Tambora kitörésének évében szokatlanul hűvös időjárás köszöntött be. 1815 júniusának harmadik hetétől kezdve Felső-Magyarország nyugati és középső vidékein, valamint Fejér, Nógrád, Heves, Pest vármegyékben hatalmas esőzések, jégzivatatok vonultak át. Némely helyeken tyúktojásnyi, sőt 60 dkg-os jégdarabok hullottak. A jég terményt, kerteket és embereket egyaránt agyonújtott. Tudom, emlékszem, hiszen ott voltam.

– Ott voltál? – vágtam közbe hitetlenül, holott megbeszéltük, hogy figyelmesen végighallgatjuk egymást és észrevételeinket csak a felolvasások végével osztjuk meg. Darvell rám nézett, szomorúan, mint, aki nagy titkot árul el s nem reménykedik abban, hogy valaha is megbocsájtanak neki, majd csak annyit szólt: Ott. – és folytatta.

Ott voltam és emlékszem, hogy az egész nyáron szinte egy felleg sem ment el jég nélkül. A gyakori esőzések és az azokat kísérő forgószelek tönkretették a szántóföldi termést és a szőlőket. Az esők megduzzasztották a folyókat, és elsősorban a Felvidéken, Északkelet- és Dél-Magyarországon nagy árvizeket okoztak. Az ősz szintén, ahogy akkori naplómba jegyeztem fel „csaknem mindenfelé esős idővel mult, melly miatt, vizek megáradván a' mezőkön lévő tarmányban nagy kárt okoztanak”. Az Alföld egyes térségeiben egérinvázió pusztította a termést, így több helyen másodsor is vetni kellett. A szőlő, bár a hűvös idő ellenére sokat termelt, a sok esőtől nem ért be. Belőle savanyú és csaknem ihatatlan bort tudunk csak készíteni, nem olyat, amelyet mi most itt ihatunk, jegyezte meg keserűen. Családom, amely régi magyar, középnemesi, elsősorban bortermelő család volt, amelybe angol atyám benősült, ezalatt az egyetlen év alatt szinte teljesen tönkrement. De a java csak ezután következett.

Az 1816-os évet rendkívül sanyarúságos, csapásokkal teljes esztendőként éltük meg. Január 28-án,

ma úgy mondanánk, hogy egy mediterrán ciklon nyomult be a Kárpát-medencébe északi szél kíséretében, óriási havazást és rendkívül hideg időt hozva. A havazás a következő két héten át szünet nélkül folytatódott. Az iszonyú hideget mi akkor úgy neveztük, hogy valóságos „istencsapás” és így emlegették még évtizedekkel később is. E kétszáz esztendővel ezelőtti rettenet egész létemet meghatározó borzalommá terebélyesedett. Történetem erről szól, s ezért részletezem most ennyire.

– Ugyan, ez csak egy rémtörténet, semmi több! – legyintettem, de egyre feszültebb lettem én is, barátaim is.

Ő rám nézett, szomorúan, mint aki nem is reménykedik abban, hogy valaha is megértem, majd úgy suttozta:

– Régóta el akarom ezt nektek mondani. Folytathatom? – és mi kértük, hogy folytassa.

Harminckét éves voltam akkor, és most naplómól idézem, hogy Pest vármegyében „olly szörnyű hideg, zivatatok, olly nagy hó és rettentő szél volt, hogy a házak fedeleit elhordta, sok ezer juhok megfagytak, sőt számos szarvasmarhák is elvesztek”. A debreceni határban az elpusztult állatok kára meghaladta a félmillió forintot. Bihar vármegye sárréti járásában 22 ezer juh fagyott meg. Debrecenben a „tsikorgó hideg, tömött hó és szörnyű szél” két napon át tombolván „olly hó fúvatagokat támasztott”, melyek hosszú ideig bástyamódra felemelkedve látszottak. A hó az alacsonyabb házakat eltemette, „a' szűkebb udvarokat egészen eltöltötte, sőt még a' tágas utzásakat is járhatatlanná tette”. A szél- és hóvihár közel ezer házat rongált meg. A Mezőségben a gabonavermek és a pincék megteltek vízzel. A Körösök mentén „irtóztatók és leírhatatlanok” voltak azok a károk, „mellyeket ezen hatvan órákig folvást tartó hó zivatar okozott; a' szabad ég alatt tanyázó gulyákat, birka és juh nyájakat vagy falkástól a' hó alá temette, vagy széllyel szórván, a' mezőségen többnyire előlte, a' Körös vize mentében olly sűrűen feküdt a' dög, hogy sok helyeken nagy kiterjedésig, egyik dögrol a' másikra kellett lépni.” Tudom, mert ott jártam. Számos úton lévő ember fagyott meg. Aradon a hó- és szélzivatar „a' szabadon talált gulyákat a' Marosba hajtván,

elfullasztotta; a' juhokat sok ezrenként vagy a' víze-nyős fokokra hóval eltemette; a' méneseket szerte űzte 's a' hó fuvatagokban súlylyesztette; a' magános útzásokat marhástól elakasztotta, 's a' másfél ölnyi magasságú hóval elborította". Ezt mind abból a naplóból idézem, melyben ekkor elértem a legszörnyűbb részekig.

Édesanyám útnak indult családja kelet-magyarországi ágának összegyűjtésére, míg mi atyámmal balatoni birtokunkon próbáltuk menteni a menthetőt. Anyám a vármegye önkéntes katonáihoz csatlakozva a hatalmas alföldi hóiharban megfagyott, vele együtt tűnt el a teljes csapat tizenhét ember és ötven ló is. A tragédiáról csak hetekkel később értesültünk, és rettentően megrázott. Mindeközben Temesvárott, illetve a Bánságban az embermagasságú hó miatt a lakosokat házaikból ki kellett ásni. Sok helyen még áprilisban is fagyott állatokat kapartak ki a földből. Sorolhatnám még mindazt a rettentet, ami az elolvadt téli csapadék nyomán zúdult az országra, hogy amikor az idő enyhébbre fordult árvizek keletkeztek, illetve hatalmas állóvizek

alakultak ki. Belvizek borítottak még olyan helyeket is (például a Bánátban), ahol azelőtt évekig szárazság uralkodott. Ismét naplóból idézek: „rettenetesen órdító szélzivatarral kavarva jégzápor zuzta széljel” a falut. „A' legkisebb jegek, amelyek hullottak, a' gyermekek játszó márványához (golyóhoz) a' nagyobbak hiteles mérés szerint egy ludtojáshoz hasonlítottak. E jég két asszonyt és négy gyermeket agyonvert, többeket félholtra. Rengeteg állat pusztult el, továbbá az egész határ a gabonaföldekkel, a vetésekkel a szőlőkkel, gyümölcsösökkel együtt.” Hazánkban jó három hetet kivéve 1816-ban egyáltalában nem volt nyár. A levegő „homályos, hűvös és szeles volt; annyira, hogy a' köpönyeget, mikor nem esett is, el lehetett szenvedni”. A nap sugarait is alig láttuk. Augusztus elejéig szinte mindennap esett az eső. Minden termés odaveszett, beleértve a szőlő is, minden a miatt a csontig hatoló, soha el nem felejtendő köd miatt, melyet máig szívemben hordozok. Sorolhatnám, hogy az árvíz miatt hogy dőlt össze ezerötszáz ház Szegeden és a többi szörnyűséget, mely mindössze megkerülhetetlen és sorsszerű

előzménye volt, annak, hogy a gyásztól egyetlen éjszaka megöregedett atyám egy reggel magához hivatott és útnak indított. Hozzátartozik még, hogy akkoriban is, ahogy most is előfordul, az ilyen szörnyű istencsapást nem a természetnek, hanem valami természet-felettinek tud inkább be a köznép, s talán nem is állt oly távol az igazságtól. Árnyakról suttogtak a faluban, ahol éltünk, és böjttel kínozták magukat az amúgy is éhező szegények. Istenhez és a szentekhez fohászkodtak, rettentő eseményekről suttogtak és a kertek alatt ólálkodó vadakról. Vérszívókról és testrablókról beszéltek. A gyermekeket szorosan magukhoz húzták az anyák, s a száraz ködben érezni véltem a félelem szagát. Atyám levelező barátja volt egy angol lordnak, aki ekkor éppen a Genfi-tó környékén tanyázott, s akinek igen komoly és kiterjedt kapcsolathálója volt a láthatatlan világ jó ismerőivel. A láthatatlan világról ekkor még semmit sem tudtam, csak annyit, hogy atyám mindig is felfedezett vélt vagy valós összefüggéseket a történések mögött. Útnak indított tehát Svájcba, ahol ekkor a parasztok már füvet ettek az éhségtől menekülve, s végignézhettem, hogy a többi országban sem jobb a helyzet. Ma azt mondják, hogy az egész Európát sújtó időjárási anomáliákat és a rettentő éhínséget a Tambora vulkán kitörése okozta. De mi okozta a Tambora kitörését? Valóban csak a Tambora tehetett minderről? Akkoriban persze fogalmunk sem volt a Tamboráról, utam egyenesen a Genfi-tó partjához vezetett, ahol Didonati villában találtam rá atyám levelező társára, Lord Gordon Byronra.

– Micsoda fordulat! – nevettem fel cinikusan, s egyre kényelmetlenebbül éreztem magamat és sötét előérzetek lettek úrrá rajtam. A történet azonban nem itt ért véget. Ágoston szomorúan körbenézett rajtunk és úgy kérdezte: folytassam?

Folytatta. A Didonati villában aznap este egy szépszót tartottak, olyan hely volt ez, mint amit egyáltalán nem érintett a sok szörnyűség. Lord Byron, Shelley és a fiatal Mary Godwin oly előzékenyek voltak velem, mintha régi baráttal találkoznának, egyedül Byron háziorvosa Polidori – az az átkozott Polidori... – tűnt az első pillanattól nyersnek és utálatosnak, mostanra már azt is tudom, hogy miért. Az este során rémtörténeteket olvastak fel, melyek

különböző korokban játszódtak, s ahogy csöndesen hallgattam őket, szavuk, jelenlétük különös, vibráló erőterében egyszer csak emlékezni kezdtem.

– Emlékezni? – kérdeztem cinikusan – Emlékezni, ugyan mire?

– Arra, amiért valóban elküldött atyám. Arra, amire most is emlékezni kell. Arra, hogy nevem Augustus Darvell és emlékező vagyok. Augustus Darvell és halhatatlan vagyok.

– Halhatatlan? – kérdeztem csöndesen, mint aki egy barátot veszít el e szó hallatán.

Végigpillantott rajtunk kissé lemondóan és úgy folytatta. Miközben Byront, Shelleyt hallgattam jöttem rá, hogy halhatatlan vagyok. Mindarra, amit most elmondok, arra azt a szörnyű évet követő rettentő két évszázad alatt jöttem rá. A halhatatlanságot sokféleképpen lehet elérni és megélni. Többféleképpen, mint gondolnák, mindazok, akiket a halandóság képzele mindörökké beszorított a hétköznapi kínkeserves tömlőcébe. Az én történetem csak néhány lehetőségéről szól, csak néhány – jó és rossz – megélésről.

Kevesen kezdik mindjárt halhatatlanként „életüket”, legalábbis akiket én ismerek a halhatatlanok közül, mind valaha nagyon is élő és nagyon is halandó emberek voltak. Nem mellékes, hogy a halhatatlanságon sem feltétlenül és csak a fizikai test halhatatlanságát kell érteni, sőt még egy halhatatlan is – attól függően hogyan és miképp szerezte halhatatlanságát – szerencsére elpusztítható.

Az én halhatatlanságom például egyáltalán nem a fizikai testhez való ragaszkodásról szól, ezért én éppen úgy testi értelemben, ahogy bárki más: meghalhatok, sőt bizonyos időközönként meg is szoktam, sajnos. Ám van egy apró, de annál lényegesebb különbség. Az emlékezet. Én emlékszem. Mindenre emlékszem. A halhatatlanok között, azon keveseket, akik szert tettek erre a képességre, felénk inkább úgy hívják, hogy az Emlékezők, míg egy ősi, jávai szekta szerint, a világon mindig hét (mások szerint harminchárom) ilyen ember él, s ők kawiknak nevezik őket. Minket. Engem. Emlékező vagyok tehát. Ezért mondhatom, hogy most, sokadik életemben sem vagyok más, mint amikor ez az egész elkezdődött: Darvell Ágoston. Igaz, hogy minden életemre emlékszem, minden életemben tovább fejlesztettem

képességeimet, és minden életemben megpróbáltam legyőzni örök ellenfeletem. Saját magamat.

A halhatatlanságra ugyanis sokféleképpen lehet szert tenni, az Emlékezők velük született tehetséget kapnak, mely első életük során traumák és extatikus revelációk révén egyre inkább feltárulkozik. A megismerés és a megérzések révén, mert tanítani senki sem tanítja – legalábbis itt Európában –, jó esetben sikerül kifejleszteni az emlékezés technikáját, s amikor eljő a halál..., nem okoz igazán nagy gondot, hogy az új életben szép lassan mindent visszaidézzünk. Ilyen extatikus pillanat volt számomra Lord Byront és Shelleyt vagy éppen Mary Shelleyt hallgatni ott a Genfi-tó partján, s úgy vélem, nekem akkor tárult fel a halhatatlanság képessége. Néha úgy érzem, hogy minden ember képes lenne emlékezni, némi segítséggel. Néha pedig úgy, hogy kevés ember volna, aki az ezzel járó terheket el is bírná. A legtöbbjüknek éppen elég ennek az egyetlen életnek a súlya, aligha tudnának bármit is kezdeni korábbi életeik sűrű masszájával, melyekben bűnök és örömek, álmok és rémálmok kuszán keverednek. Természetesen különösen nehéz helyzetbe kerülnének embertársaink, ha rájönnének, hogy egykori ősellenségük ebben az életünk gyermekük, vagy

hogy legjobb barátjuk valamely másik életükben feleségük volt. Én azonban pontosan látom mindezeket a relációkat, és nem tudom nem feltételezni a teremtő szándékot az életek illetően való láncszerű összekapcsolásában.

Jóban és rosszban is látom a fejlődésre és az én meghaladására való lehetőséget, bár kétségtelen, hogy én magam sem győztem még le önmagam legnagyobb ellenségét: félelmeimet. Pedig már többször nagyon közel jártam a győzelemhez. Azon a nyár nélküli évben is. Azzal szemben, akivel nekem szembe kellett és kell szállnom, azonban úgy tűnik, hogy nem elég csak és pusztán az emlékezés, nem elég mindaz a tudás, melyet felhalmoztam. Nem elég hozzá, amit tudok. Túl kellett jutnom önmagamon is, meg kellett értenem a halhatatlanság más technikáit is, s bár a legnagyobb undorral fordultam az Alkotók és Árnyak módszerei felé, mégis aprólkos és nem éppen veszélytelen nyomozásaim során kitanultam az ő halhatatlanságukat is.

– Alkotók? Árnyak? Miről hadoválsz te itt összevissza, Ágoston? – kérdeztem az asztaltól felállva.

Az Alkotók és az Árnyak háborúban „élnek” ebben a világban, azon felül, hogy ősellenségnek tekintik egymást, rettentő undorral és becsmérléssel

hajlandóak csak egymásról beszélni. Lehetőség szerint elkülönülnek, kerülnek egymást, ha pedig mégis a „sors” úgy hozza, hogy találkoznak, akkor valamelyik halhatatlan igen gyorsan elveszti halhatatlanságát, s lesz csupán csont és bőr, fém és huzal, vagy ha súlyosabb volt az összetűzés, még annyi se.

– Hogyan, hát a halhatatlanok is meghalhatnak?
– kérdeztem, mint egy gyermek.

Meg. S ők, az Alkotók és az Árnyak egyáltalán nem ismerik az Emlékezők technikáját, talán meg is vetik a magunk fajtát, már ha tudnak rólunk, de leginkább kellemetlen, ezoterikus szektának tartanak minket. Kár, hogy mi csak a legritkább esetben találkozunk egymással, hogy legalább kicsit szektásodjunk. Az Emlékezők ugyanis magányos farkasok.

Az Alkotók és az Árnyak kevés közös tulajdonságához tartozik, hogy mindkét kaszt ragaszkodik bizonyos értelemben a fizikai test halhatatlanságához. Megoldásaik azonban kissé különböznek. Az Alkotók olyan gépeket, eszközöket, mechanizmusokat szerkesztenek, melyek főbb szerveik életét, elsősorban pedig az agyét, a gerincvelőjét és a szívét, mind hosszabb ideig fenn tudják tartani. Az elmúlt időszakban a technika, a biológia, a kémia robbanásszerű fejlődését jobbra ők maguk idézték elő, terveiket pedig sohasem adják fel, hiszen eszközeik idővel elhasználnak, főbb szerveik pedig – melyekben önmagukat vélik lakozni – e szerkezetek nélkül elpusztulnak. Légvárra épített halhatatlanság ez is a mi szempontunkból, persze a mai világban, korábbi bonyolult és nem egyszer holt emberek részeit alkalmazó műszereik és okkult mágiát is használó technikáik elavultnak tűnnek, de azért mostani módszereiknek is megvolt a maga alapja, s nem mindig tudtak sejtekből egész embert újraépíteni, de valódi céljuk a gépekbe emberi tudatot transzportálni.

Morális kérdéseinkkel hiába is izgatnánk őket, mint például, hogy vajon az így nyert „ember” ugyanaz lesz-e, aki volt? Vagy például, hogy szabad-e kétszáz éve, csak biológiailag élő torz lényt megajándékozni újabb száz és száz esztendőkkel? Szerencsére azonban még ma is vannak problémáik. A régi sejtekből nyert új sejtek hamarabb használnak el, illetve korábbi gonoszságuk és arroganciájuk, tudományos vakhitük és technokrata vadbuzgóságuk

ezeknek a derék Alkotóknak minden egyes meghoszszabbítási eljárás során csak nő. Azon kevés Alkotó, aki mondjuk kétszáz évvel ezelőtt még valóban, jó értelemben véve megszállott tudós volt, s időközben nem pusztult el másoktól vagy önkezetől, mára lelketlen anyag-robottá lettek. Tudom, hiszen volt közöttük olyan, akit jól ismertem és szerettem. Valóban szerettem. Ő volt Ada. Ada Byron.

– Byron lánya?! – jelentettem ki inkább, mint kérdeztem.

Igen. Byron lánya. De azon az estén, ő még gyermek volt, és én - miközben a költőket hallgattam - rájöttem, hogy Emlékező vagyok. Végre emlékezni kezdtem, lezártam szemeim, s láttam a rengeteg szörnyűséget egyszerre, amely az utóbbi években történt, s mely anyám haláláig vezettek. Egyszerre táruult fel minden, s mintha madárként szálltam volna, úgy repültem Dél- Kelet Ázsia szigetei felé, láttam a Tamborát, és láttam a Tambora tövében az Árnyak szentélyét, ahol újabb szeánszot készültek épp bemutatni, valami ősi, rettentő sötét istennek.

Megértettem egy, a földrajztudománynál mélyebb és borzalmasabb összefüggést, és a nagy releváció súlya alatt összeestem. Amikor magamhoz tértem az egész villában zűrzavar uralkodott. A Lord pisztollyal és karddal a kezében állt az ajtónál, Shelley és Mary vizes kendőkkel törölgették a homlokom. Lord Byron hangját hallottam, ahogy azt kiabálja, hogy azonnal hajóra kell szállnunk, Polidori bármikor visszatérhet, de képtelen voltam lábra állni. Shelley és Mary nagy nehezen felségítették, és ájult állapotban támogattak ki a tópartra, ahol ott himbálózott a kis vitorlás. Mindeközben lehullott a Genfi-tóra is a száraz köd, s a Lord mintegy vak-tában adott le lövéseket a vaksötét és maróan rideg éjszakába. Ezeknek a lövéseknek a hangja máig visszhangzik fejemben, és érzem a lőpor szagát. Aztán kihajóztunk és én a parton, a száraz ködben hagytam régi életemet és elindultam az új felé - immár halhatatlanságom tudatában -, megakadályozni egy mindennél rettenetesebb, valamennyiünket érintő Tambora-kitörést, egy láthatatlan háborút.

Ekkor Darvell Ágoston letette a kéziratot, végignézett rajtunk, és csöndesen ennyit mondott: ezért vagyok most veletek itt, barátaim.